

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

Het III. Capittel. Rakende het H. Sacrament des Autaers.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

Rakende het H. Sacrament des Autaers. 423
bercijghen/ om de twet volmaeckelijck t'onder-
houden.

Dit selve leert de Roomsche Kercke : Ergo sp
comt hier in over een met Augustino.

HET III. CAPITTEL.

Rakende het H. Sacrament des Autaers.

De Roomsche Kercke leert / dat men Chri-
stum in't H. Sacrament / met uptwendighe
eerbiedinghe moet aenbidden.

'Tselve leert uptdruckelijck den H. Augustinus
op verscheyden plaetsen van sijne schriften.

Wooz eerst in Psalm. 58. daer hy alsoo spreekt/
betclarende die woorden van David : *Aenbidt den
voetbanck sijnder voeten.*

Wat moeten wy aenbidden? vraght hy/ ende ant-
woort : Den voetbanck sijnder voeten; Maer de schriftu-
re seght op een ander plaets, dat de aerde de voetbanck
sijnder voeten is: Heeft hy ons dan de aerde doen aenbid-
den? Doch hoe sullen wy de aerde aenbidden, aenghesien
de schriftuer opentlijck seyt : *Ghy sult uwen Heere uwen
Godt aenbidden?* ende hier seght sy : *Aenbidt den voetbanck
sijnder voeten* : Ende wanneer sy my verclaert wat de voet-
banck sijnder voeten is, sy seght : De voetbanck sijnder
voeten is de aerde : Ick staen en twijfale; ick vrees de
aerde t'aenbidden, op dat hy my niet en verdoeme die he-
mel ende aerde ghemaect heeft. Wederom vrees ick
niet te aenbidden den voetbanck vande voeten van mij-
nen Heere, om dat den Psalm. seght; *Aenbidt den voetbanck
sijnder voeten* Ick vraghe : Wat is de voetbanck sijnder
voeten? ende de scripture seght my : 'Tis de aerde. Al
twijfelende keere ick my tot *Christum*, want ick soecke
hem hier, ende ick vinde hoe de aerde, ende de voetbanck

sijnder voeten, aenbeden can worden sonder godloof-
heyt: Want hy heeft de aerde aenghenomen uyt aerde,
want het vleesch is uyt de aerde, ende uyt het vleesch van
Maria heeft hy vleesch ghenomen: Ende om dat hy in
dat vleesch hier omghewandelt heeft, ende dat selve
vleesch ons t'eten ghegheven heeft tot saligheyt, NIE-
MANT EN EET DAT VLEESCH TEN SY DAT HY'T
EERST AENBEDEN HEEFT. Wy hebben dan ghevon-
den hoe de voetbanck vande voeten des Heeren aenbeden
wert, soo dat wy niet alleen niet en sondighen met te
aenbidden, maer ter contrarie sondighen, met niet te aen-
bidden: Maeckt het vleesch niet levendigh? De Heere
selve heeft gheseyt, als hy sprack vande recommandatie
van dit selve vleesch: *'Tis de gheest, die levendigh maeckt,
het vleesch is niet nut.* Daerom als ghy u nederbuyght,
ende plat werpt op wat aerde het mocht wesen, en siet
het niet aen als aerde, maer siet sien heylighen aen, wiens
voetbanck het is, t welck ghy aenbidt, want ghy aenbidt
ter oorsake van hem, en daerom isser byghevoeght: *Aen-
bidt de voetbanck sijnder voeten, want sy is heyligh:* Wie is
heyligh? ter wiens liefde ghy aenbidt den voetbanck sij-
nder voeten.

Ten tweeden seght Augustinus *Epist. 120. cap. 27.*
ende in *Psalm. 48.* van de ghene die met gheen be-
hoorzijcke bereydinghe het lichaem des Heeren
komen ontfanghen: Sy comen tot de tafel *Christi*,
ende ontfanghen van sijn lichaem, en bloedt, maer sy
AENBIDDEN alleen, en worden niet verfaet, om dat sy
niet naevolghen.

Wederom: Sy eten, ende AENBIDDEN, maer en
worden niet verfaet, om dat sy niet hongherigh, noch
dorstigh en sijn nae de gherechticheyt.

Ten derden in *Psalm 21.* De rijcken der Aerden hebben
het lichaem van haren Heere ghe-eten, maer en sijn niet
verfaet gheweest, ghelijck de arme, te weten tot nae-
volghinghe, noch tans sy hebben AENBEDEN.

Dat nu Partije eens tont upt segghe: wat
sy meent dat Augustinus hier wilt aenbeden heb-
ben niet het broodt in sijn selven / want dat waer
afgoderijc: Niet het lichaem hoor soe veel alst in-
den

Rakende het H. Sacrament des Autaers. 425
den hemel is / want Augustinus, wilt in't H. Sa-
crament set aenbeden hebben ter oorsake van
Christus selve / ende seght dat men t' selve moet
aenbidden met opficht op Christum : wat can dat
anders wesen als de voerbanch selve / waer dooz
Augustinus verstaet het vleesch Christi : Dat vleesch
wilt hy aenbeden hebben in't H. Sacrament:
Dat is de ghewoonte vande Roomsche Kercke:
Ergo sy komt in dit stuck wederom ober een met
Augustino.

Van de wesentlijcke teghenwoordig- heyt Christi in't H. Sacrament.

TEn eersten *Tract. 27. in Ioan.* seght Augustinus : Wy
hebben gheloofd ende ghekent: vvat hebben wy ghe-
looft, ende ghekent? Dat ghy *Christus* zijt, de Sone des le-
venden Godts, dat is, dat ghy het eeuwigh leven selve zijt,
ende ghy en gheeft in uw lichaem, ende bloet niet anders,
als dat **GHY SELVE** zijt : Ghy hebt het eeuwigh leven in
het toedienen van uw' lichaem, en bloet

Hoe can Christus in dit selve Toedienen / sijn
lichaem / ende bloedt / gheben het ghene **HY
SELVE** is / indien hy daer **SELVE** met sijn lichaem /
ende bloedt niet teghenwoordigh en is?

Ten tweeden *in Psalm. 33.* discouerende op dese
woorden van David. *Hy wiert ghedraghen in sijne han-
den,* spzeckt aldus : Wie sal verstaen, broeders, hoe
dit in een mensch can gheschieden? want wie wort ghe-
dragen in sijne handen? de mensche can ghedraghen
worden door de handen van andere; niemant vvort ghe-
dragen in sijne handen: Wy en vinden niet, hoe dit nae
de letter verstaen wort van *David*, maer vvel hoe het
moet verstaen vvorden van *Christo*: Want *Christus* vviert
ghedraghen in sijne handen; als hy sijn lichaem selve, re-
commanderende, seyde : *Dat is mijn lichaem* : Want hy
droegh dat lichaem in sijne handen: Dit is de ootmoedig-
heyt van onsen Heere *Iesus Christus*, dese wort teer ghe-

recommandeert aen de menschen; tot dese verweckt hy ons broeders, op dat wy leven, dat is, op dat wy sijn ootmoedigheyt naevolghen, op dat vvy *Goliath*, verslaen, ende *Christum* houdende, de hooverdije verwinnen.

Ydele uyt-vlucht van *Partije*.

D Cabeljau in sijn Memory-boeck *Part. 2. Pag. 127.* Een woordeken, sepdit hy / voeghter *Augustinus* by, t'welck seer ter saken doer, te weten *quodammodo*, dat is, in eenigher manieren; Hy selven droegh sich selven in eenigher manieren seyt den text van *Augustinus*.

Jndien *D. Cabeljau*, hier met gheen bedroggh en wille omgaen/soo moet hy bekennen/ dat *Augustinus* tot tweemaal toe in dit Capittel / het selve herhaelt / ende dat hy de eerste repse dit woordcken *quodammodo*, ofte / in eenighe manieren, niet en heeft byghevoeght/ maer absolutelick seght/ dat *Christus*, segghende: dat is mijn lichaem, dat selve lichaem droegh in sijn eyghen handen.

Du dan / *Augustinus* heefter dit woordcken / in eenigher manieren, de tweede keer byghevoeght; Ich bekennet: Wat beslypt ghy hier uyt?

Dit, seght *D. Cabeljau*, gheeft te kennen, dat het niet eyghentlijck en is op te nemen, maer oneyghentlijck, na den stijl van spreken in de Sacramenten ghebruyckelijck, Hy droegh sijn lichaem, dat is, het teecken sijns lichaems.

Wel aen / *Domine Cabeljau*: By soo verre *Augustinus* hier op dese plaetse/alleen heeft ghesproken oneyghentlijck, ofte/ van een teecken des lichaems; soo staet het *D. C.* toe/niet alleen te steunen op dit woordcken / *quodammodo*, in eenigher manieren: Maer ghy moet segghen/ hoe dat *Augustinus*, eer hy soo verre komt/ soo veel prologen maect/ segghende / *Eerst*: Hoe can het gheschieden dat een mensch sijn eyghen selven draeght in sijn eyghen handen?

Ten

Ten tweeden: Wie draeght oyt sijn selven in sijn eyghen handen?

Ten dorden: De mensche can wel ghedraghen vvorden door de handen van andere, maer niemant en vvort ghedraghen in sijn eyghen handen.

Hier moet het namelijk op aenkomen: Seght my nu *D. Cabeljan*, wanneer Augustinus soo sprecchts gheeft hy niet claer te kennen/dat hy wil spreken van eene wonderlycke sake / ende die schier aen de menschen schijnt niet te kunnen gheschieden?

Seght my dan boozders; indien Augustinus alleen spreccht van een teecken des lichaems, wat wonder? ofte wat schijnbare onmoghelijckheyt is daer in? is het wonder dat Christus broodt droegh in sijn handen? dat siet men daghelijckx booz de ooghen gheschieden: is het dan wonder / dat hy droegh een beeldt / ofte tecken sijn lichaems? Wat wonder is dit / de wijse alle menschen dit kunnen doen alst haer belteft? Choont my dan waer in dat dese wonderlijckheyt / oft schijnbare onmoghelijckheyt die Augustinus hier niet soo vele woorden / opneemt / ghelegghen is / indien sy niet ghelegghen is / in het draghen van sijn eyghen wesentlijck lichaem in sijn eyghen handen.

Ten anderen: Waer toe dienen / of strecken dese leste woorden van *Augustinus*: Dit is de ootmoedigheyt van onsen Heere *Iesus Christus*?

Waer in is dese ootmoedigheyt, wederom ghelegghen? in het draghen des broodts / ofte in het dragghen van tecken sijn lichaems? gheen ghesont verstant en sal hier noch in t'een / noch in t'ander / eenighen schijn vinden van ootmoedigheyt: Ergo soo moet het dan hier op aenkomen / dat Augustinus dit eene ootmoedigheyt noemt / dat Christus sich gheweerdicht heeft sijn eyghen lichaem te stellen onder de gvedaente van broodt / om ghenut te worden vande gheloobighe.

Outdoet eerst dese twee knoopen / eer ghy komt tot het woordcken / *quodammodo*, dat is / in eenigher

eenigher manieren: Ende wanneer ghy noch daer toe sult ghekomen sijn; dan sal men u altijd antwoorden / dat Augustinus de eerste reyse absoluut heeft ghesproken / sonder dit woordken daer by te boeghen; segghende: Dat *Christus* wanneer hy seyde: *Dat is mijn lichaem*, sijn lichaem droegh in sijn eyghen handen.

De andere spreucken / die D. Cabeliau npt Augustino voorszelt daer hy schijnt onepghentlijck te spreken / en conuen niet ghelden / want wy sullen altydt segghen / dat die moeren verclaert worden / nae dese plaetse / ende niet dese plaetse / die deel te claer is / nae de andere; dat wy D. Cabeliau eens contrarie bewijse.

Ten anderen / sullen wy segghen / dat het Augustinus niet ontgout / als hy nu spreekt van een gheestelijck eten des lichaems Christi, dan van een lichaemelijck; gheestelijck, dooz het gheloobe / ende begheerte van Christum te nutten buyten de bedieninghe des *H. Sacraments*; lichaemelijck, dooz den mont / in het *H. Sacrament* selve.

Laet ons dan Augustinum noch al meer met ons hoozen spreken.

Ten derden, seyd hy / *lib. contra aduers. legis Cap. 9.* Wy ontfanghen met een ghelooovigh heit, ende MONT, den middelaer Godts, ende menschen, de mensche *Christus Iesus*, ghevende ons sijn vleesch om te eten, ende sijn bloet om te drincken: Al hoe-wel het schroomelijcker schijnt menschen vleesch te eten, als te dooden, ende menschen bloet te drincken, als te vergieten.

Proteert dat Augustinus hier seght / dat wy het lichaem / ende bloedt Christi ontfanghen / niet alleen met het Hert / maer oock met den MONDT, t'welck nootsakelijck moet gheschieden lichaemelijck.

Proteert verhalben / dat Augustinus seght / dat het schroomelijcker schijnt te wesen menschen vleesch te eten, als te selve te dooden, &c.

Wat is dit? hoe kan dit onepghentlijck / ofte van een tecken des lichaems verstaen worden want

Rakende het H. Sacrament des Autaers. 429
want wat schroom in broodt te eten: wat schroom
in een recken/oste figure sijns lichaemse

Ydele uytvlucht van *Partije*.

D. Cabeljau in sijn Catholijcke Waerheyt Pag. 626.
seght hier op: Wat staeter by? *Augustinus* be-
gheert, dat dit alles figuerlijk ghesproken nae de regel-
mate des gheloofs sal uytgheleyt, ende met wijsheydt aen-
ghehoort worden.

Wat en heeft *Augustinus* hier op dese plaetse niet
byghevoeght.

Diet hem nae/ seght *D. Cabeljau* in sijn 3. boeck
vande Christelijcke leeringhe Cap. 16. daer hy
seght: Indien de ghebedende reden schijnt eenigh
schelm-stuck, ende boos feyt te ghebeden, ofte eenighe
nuttigheyt ende weldadigheyt te verbieden, dan is se fi-
guerlijk: Ten sy dat ghy eet, seyt *Christus* het vleesch des
Soons des menschen, en te drinckt sijn bloet, ghy en sult
gheen leven hebben in u selven, hy schijnt een schelm-
stuck een quaet feyt te ghebeden, het is dan een figuer,
een oneyghenlijcke maniere van spreken, &c.

Ick antwoorde dat *Augustinus* hier spreekt/
volghens de meynunghe der Capharnaiten; want
t'is byten twissel dat *Christus* *Ioan. 6.* tot de selve
spreekt; ende soo *Augustinus* sich hier fondeert op
de woorden ghetrocken upt het selve Capittel
Ioannis, soo ist ghewis dat hy hier de selve op-
neemt als ghesproken wesende namelijk tot de
Capharnaiten: Nu wat was de meynunghe van dese
hozghers? die verclaert ons *Augustinus* dupdelijck
op veele plaetsen.

Ten eersten *Tract. 27. in Iohan.* Sy meynden, seght hy/
dat hy sijn vleesch sou gheven aen de gheloovighe in stuc-
ken ghekapt, ghelijck een doode beeste, gelijk het vleesch
in't vleesch-huys verkocht wert.

Ten tweeden *Serm. 2. de verbis Apost.* Sy meynden, dat hy
van dat lichaem, t'welck sy saghen, stucken soude maecken,
ende sijn lid'macten cappen, ende alsoo gheven.

Ten

Ten derden *in psalm. 98.* Sy hebben die dvvaeslijck ghenomen, ende vleeschelijck ghedacht, meynende, dat de heere eenighe stucxkens van sijn lichaem soud' afsnijden, ende haer geven.

Maer op hy ten lesten seght *Tract 27. 19. Ioan.* Ick en sal (seght *Christus*) op die maniere mijn vleesch niet eten gheven, ghelijck sy dit verstaen hebben: **Want het vleesch Christi te eten/ sichtbaerlijck / in stucken ghekapt/ ofte met stucxkens en brocxkens/ soo de Capharnaiten dit verstonden/ hadde bypen twijffel (soo Augustinus seght/ een SCHYN van een schelm stucck / ende hoog seyt / ende daerom en moet dit al 'oo niet verstaen worden / soo als de Capharnaiten meijnden/maer figuerlijck; dat is/ soo hy boben gesept heeft/ dat men het lichaem Christi wel kan eten/ oock met den MONT, alhoewel dit niet en gheschiedt / met stucken / en brocken/ ende sichtbaerlijck / maer onder de ghedaente van broodt / ende wijn / sonder het selve te verscheuren/ ofte te deelen/ samen met een soete memorie dat dat lichaem booz ons is ghekrupst geweest; volgens de vermaninge Pauli. *1. Cor. 11.* Soo dickvils ghy dit broodt sulc eten, ende den kelck drincken, sult ghy de doot des heeren verkondighen. **Coont my nu D. Cabeljan,** dat in soodanich een eten/ en drincken / soo als wy ghelooben / een schelm-stucck/ ofte hoog seyt is/ ende dat Augustinus dit seght.**

Ten vierden seght Augustinus *Epist. 86. ad Casulan.* Urbicus, seyt hy / seght dat het bloedt des ouden t. staments gheweken is aen den Beker, niet denckende, dat hy nu oock, inden beker, bloedt ontfangt.

Ten vijfden *lib. 3. de Trinit. Cap. 10.* De kinderen en weten niet t'gene men stelt op den Altaer, ende de celebreringe der godvruchticheyt gedaen sijnde, genut wort; van waer, ofte hoe her ghemaect wort, van waer het aengenomen wort tot ghebruyck vande religie; ende indien sy dit nergens leeren, ofte door eygen experientie, ofte van andere, ende noyt de ghedaente van die saken sien, ten zy onder het celebreren der sa-
cra-

Rakende het onderhouden der geboden. 431
cramenten, als het gheoffert, ende gegeven wort, ende
dat men haer segge met een aldergewichrichste authori-
teyt, wiens lichaem, ende bloedt het zy, sy en sullen niet
anders ghelooven, als dat Christus in die ghedaente
aen de ooghen der menschen verschenen is, ende dat
uyt de gheopende zijde, die vochtricheyt ghevloeyt
is.

Merckt dat Augustinus hier handelt van de ge-
daenten / in de welcke de Engelen / ende Godt
haer verthoont hebben in t'oude testament. En-
de om te verthooven / dat wy niet en weten hoe
dese ghedaenten ghemaect sijn getweest / ende
nochtang vastelijck gelooven / dat Godt ofte de
Engelen in de selbe verschenen sijn / neemt hy ee-
ne ghelijkenisse van t' H. Sacrament : Want de
kinderen als sy sijn te celebreringe der Sacra-
menten teghenwoordich sijn / en weren niet hoe
die ghedaente gemaeckt is / in de welcke het H.
Sacrament gheconsacreert wort / ende sy ghe-
looven nochtang ghewisselijck / dat de heere on-
der die ghedaente verschenen is / ende dat het
bloedt des heeren in den kelck is / om dat men
haer seght / dat Christus dit in t'Evangelie ghe-
leert heeft / seggende: Dat is mijn lichaem, ende dat
is mijn bloedt.

Ghelijck dan Augustinus seght dat de Enge-
len / ende Godt (onder de ghedaenten die sy aen-
namen in t'oude testament / selbe / ende wesent-
lijck sijn tegentwoordich ghetweest / alsoo seght hy
(ofte andersins sijnen discours en besaet niet) dat
Christus selbe / ende sijn bloedt selbe / wesent-
lijck sijn onder de ghedaenten van broodt / ende
wijn.

Ydele uyt-vlucht van Partije.

MEn kan segghen / sou Partije konnen optwer-
pen, dat dese kinderen gheen oprecht ghe-
loobe en hebben.

Doch

Doch dit en kan niet wesen: Want Augustinus seyt/dat sy dit gelooben/om dat het haer gheseyt wozt mer eene aldergewichtichste authoriteyt. ten anderen/indien haer gheloof niet oprechtware / sy souden anders moeten onderwesen geweest hebben/ghemerckt dat oock de kinders/in die tijden/aenbeert wterden tot de communité.

Ten vijfden seght Augustinus *lib. 12. contra Faust. Cap. 20.* Dat men nu drinckt uyt den beker, is t'ghene uyt de zijde Christi ghevloeyt is.

De selve seght den H. Ioannes Chrysostomus *Hom. 24. in I ad Corinth. Cap. 10.* Het ghene in den kelck is, is t'selvede dat uyt de zijde ghevloeyt is, en daer af sijn wy deelachtich.

Ydele uyt-vlucht van Partije.

D Cabeljau in sijn Memory-boeck *parte 2. pag. 101.* op dese spreuke seyt: T'is figurelijck, dat in den kelck is, is het selve dat uyt de zijde ghevloeyt is, het selve, namelijk, niet in waerheyt der sake, maer in bettekenende verborghentheyt.

Hoe bewijst hy dit? want nter anders gheduerich op alle klare schriften/ ende spreken der Out-baderen / te segghen/ als het moet figurelijck/oste oneyghentlijck verstaen worden: is alles willen draepen/naer sijnen eyghen sin: Wat bewijs dan?

Chrysostomus, seyt hy/seght in de selve Homilie/ dat hy behoort nae t'hooghe, toe te strecken, die tot dit lichaem comt, ende dat hy niet ghemeens moet hebben met de aerde, noch nae beneden ghetrocken werden, ende cruypen: maer al'tijt nae boven vlieghe, ende insien in de sonne der gherechticheyt, ende hebben een scherp-siende ooghe des verstants, want dat dese taefel is der Arenden, ende niet der cracyen.

Wat ist uw beslupt ghy hier uyt dat Chrysostomus niet en geloofde dat Christi lichaem niet wesentlijck en was in t' H. Sacrament? Hw

by argument in forma, ende siet eens of het niet dit selve upkomen sal hebben / ghelijck als het volgende argument.

De Roomse Kercke betweckt hare gheloo-
bige daghelijck in de Misse / daer Christus gheof-
fert wort / dat sy hare herten / souden heffen om
hooch.

Ergo de Roomse Kercke en ghelooft niet
dat Christus wesentlijck is in de Misse.

Wat dunckt u Domine Cabeljau, is dit niet een
lustigh besuyt?

Daerenboven Domine Cabeljau, als ymant sy-
ne ghebeden tot Godt wil storten / wert hy niet
vermaent / syn ghemoet te heffen om hooch nae
den hemel / ende dat selve by te hebben van alle
aerdsche begeerten / ende bekommernissen / waer
we dit / aenghesien dat Godt / soo Paulus seyt / niet
verte van ons is, sae dat wy in den selven leyen, en
roeren, en sijn: ofte sal ymant daer upt wertelijck
konnen besuyten dat Godt niet ober al met syn
wesen tegenwoordich is / om dat men hem ver-
maent / dat hy in syn ghebedt syn hert soude hef-
fen om hooch nae den hemel?

Chrysoctomus dan / (soo als wy mede leeren)
wel oberweghende de weerdicheyt vande sake /
namelijck dat Christus selve daer wesentlijck te-
ghenwoordich is / bereyset eene toebereydinge /
die weerdich zy aen soo eene onepudelijcke Ma-
sestept, hy bereyset een lebendich gheloobe / een
herte supber van alle aerdsche begheerten / op
dat niet en gheschiede dat Paulus seght : Die on-
weerdelijck eet, ende drinckt, eet ende drinckt voor sich
het oordeel, niet onderscheydende het lichaem des Hee-
ren.

Inde plaetse dan / dat men upt die boozgaen-
de woorden Chrysoctomi soude besuyten / dat hy
spreekt van een figuerlijck lichaem Christi : ter
contrarie / men moet besuyten dat hy spreekt
van het eyghen / ende wesentlijck lichaem Christi
daer teghenwoordich; aengesien dat hy soo een
ver.

E e

ver.

verheben ende uptnemende bereydinge berey-
 scht/om het lichaem des Heeren t'ontfangen.

HET IV. CAPITTEL.

Van de authoriteyt der successie
 van Bisschoppen raekende
 de Schrifture, ende an-
 dere stucken.

MEntschuldich sijn de plaetsen die in de
 schriften Augustini te vinden sijn/daer hy
 sich heroept op de ghedurighe successie
 der Bisschoppen/om eenich stuck te proberen te-
 ghen de ketters van sijne tijden : Wy sullender
 weynige uptkippen upt beele.

Voor eerst dan *lib. 1. contra advers. legis cap. 20.* Onse
 Partije seyt hy / heeft ghetuygenissen bygebracht uyt
 Apocrijsche boeken, die op den naem vande Apostelen
 Andreas, en Ioannes gheschreven sijn: de welke indien
 sy van haer waren ghemaecte, sy souden aenveert sijn
 geweest vande Kercke, de welke van die tijden af, door
 seker successie van Bisschoppen, tot onse, ende de voi-
 gende tijden volhert, ende offert aen Godt in t'lichaem
 Christi, het sacrificie des lofs.

Ten tweeden *lib. 28. contra Faust. Cap. 2.* daer hy dis-
 puteert van een Apocrijsch schrift, stellende het sel-
 ve neffens de Handlinge der Apostelen, ende seght:
 Soo het nootsakelijck is, dat een van beyde dese schriften
 leughenachtich zy : aen welck van beyden meijnt ghy
 dat wy moeten ghelooven ? ofte aen dat, het welck als
 vande beginne overgelevert, ende bewaert sijnde, wort
 herkent, ende gheapprobeert van die Kercke, de welke,
 van Christo selve begoft, door de Apostelen vervoordert,
 door seker orden van successien tot dese tijden toe,
 door de heele gantsche werelt, verbreyt is ; ofte aen dat
 schrift